

Kirkemøtet i Tønsberg 2010

Respons ved presentasjon av hovedtemaet ”Luther glede”

17. november

Biskop Bernt Eidsvig - Den katolske kirke

Det er en stor ære og glede å få noen minutter av kirkemøtets tid. Luther er satt i sentrum, og jeg lover å holde meg til min instruks, som sier at temaer er ”hva (jeg) forbinder positivt med Den norske kirke/den lutherske kirke”. Jeg kunne brukt langt tid på det.

Jeg forlot Den norske kirke i 1977, og etterhvert forlot jeg også Norge, for godt trodde jeg selv. Da jeg kom tilbake, noe forbauset, var det ikke bare et gjensyn med egne trosfeller og til nye oppgaver med dem; det var til noe mer enn et høflig gjensyn med Den norske og lutherske kirke: Til et liv og, langt på vei, felles mål med dere. Å overse den kristne tradisjon som samler det store flertall av folket, ville være dumt og arrogant; det skjønte jeg faktisk av meg selv.

Det som overrasket meg var at de par prosent av befolkningen jeg representerte, var verd mer enn positiv oppmerksomhet fra deres side. Jeg opplevde sterk kollegialitet og menneskelig støtte – langt utover hva høflighet skulle tilsi – om det var med biskop Kvarme eller den nyss avgåtte preses, Skjevesland, eller hvem det nå var av biskoper, andre geistlige eller lege. Jeg ble nesten urolig av å føle meg så hjemme blant dere. – Da min forgjenger, biskop J. W. Gran, oppsøkte sine lutherske kollegaer tidlig i 1960-årene, ble han høflig mottatt, men på et par unntagelser nær hadde han følelsen av at de ikke helt skjønte hva han ville.

Den menneskelige side av dette er viktig nok, men viktigere var erkjennelsen av å komme til noe felles. Det katolske er ikke lenger uten hjemstavnsrett, noe som i verste fall kunne forstyrre en protestantisk og nasjonal kirkelig tradisjon ved kunstnere og akademikers konversjoner. Det virker som om dere håper at katolisismen kan gi dere mer enn prosesjonskors og votivlys uten at de lutherske prinsipper røkkes.

Når dere befatter dere med de lutherske røtter, så er de ikke på mysteriøst vis sporløse fra begynnelsen av Frühkatholizismus til Luther. Han var en mann av sin tid og sin kirke og utenkelig uten Augustin og Aquinas, og har som dere vet like godt som jeg – også korrigerer den kirke som kaller seg katolsk. Det er bare to av tesene på kirkedøren i Wittenberg som ikke er gangbar katolsk teologi.

Luther har i snart fem hundre år øvet en mildt forandrende innflydelse over katolsk teologi. Kanskje kan han også forandre en kirke som både kaller seg norsk og luthersk til å bli mindre norsk og mindre influert av norske politikere og media? Demokratiske elementer er vel og bra, men hvis vi gir slipp på teokratiet – vilje til å la Gud styre oss – vil nepe demokratiske prinsipper frelse oss. Fader Vår er ingen demokratisk bønn: Vi ber om at Guds vilje må skje også på jorden, også når den ikke passer oss, eventuelt et flertall av nordmenn.

Når dere ber meg si hva jeg forbinder positivt med Den norske kirke, kan jeg lett bli tilbakeskuende. For vår felles historie var god om ikke uproblematisk, fra søndagsskolen til Ungdomsforbundet, Laget, søndagsgudstjenestene og Det teologiske fakultet. Jeg stod i til dels umoden opposisjon til meget av det som ble forkynt og lært, men jeg fikk med meg *mer*

enn jeg ante, for å parasere en velkjent boks tittel. Flertallet av de hellige menn og kvinner jeg har kjent, har jeg møtt i Den norske kirke. Dere må gjerne tro helgener ikke finnes, men jeg har kjent og kjenner dem blant deres egne. Jeg nevner ingen navn; de blir neppe kanonisert, men de har funnet noe de fleste av oss må nøye oss med å søke livet gjennom: Tvers igjennom å bli preget av Gud.

Til vår egen tid: Hellighet begynner med god vilje. *God vilje* er kanskje heller ikke et tilstrekkelig luthersk begrep for dere, men jeg finner at dette er en egenskap som preger Den norske kirke. Dere vil edle og gode ting: Økumenikk, sosial rettferdighet, likestilling, folkelig liturgi, men også litt høytid og tradisjon, inkludering av de svake, demokrati Og dette gjelder både det dere artikulere og det dere gjør. Å møte deres engasjerte menn og kvinner er alltid godt, og jeg går ut fra at det er derfor nordmenn flest holder fast ved sitt medlemskap i Den norske kirke.

Welhaven skrev dessverre ord som ikke bare gjelder ham selv en vakker sommerdag i diktet *Høimesse*, etter å ha fastslått at *hver Hytte var lukket ved Høimesstens Tid* fordi beboerne var til gudstjeneste. Nu uteblir vel de aller fleste uansett vær og årstid.

*Der kimed i Kirken, der laae paa min Vei,
Jeg hørte vel Kaldet, men fulgte det ei..
Saa gik jeg den vinkende Kirke forbi.*

Jeg var blant dem som ikke gikk deres kirke forbi, fra jeg var tolv, tretten år gammel til jeg konverterte ti år senere. I Den norske kirkes gudstjeneste lærte jeg ærefrykt for Guds ord, gleden ved å synge til Guds pris; jeg elsker fortsatt formuleringene i den gamle høymessen, jeg ble – stort sett – velsignet med gode prekener....Det var selvsagt en glimrende forberedelse til å bli katolikk, men for de flestes vedkommende vil kjærligheten til Den norske kirkes gudstjeneste nok bli den varige. Dere kan fornye dere så meget dere vil, men kirkens dør er søndagen den bredeste og mest åpne, kirkens terskel den laveste av alt dere tilbyr.

Måtte Gud velsigne dere alle.